

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 197/2018-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. apríla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]
[REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]
[REDACTED] a [REDACTED]
[REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 S 30/2014 a jeho rozsudkom zo 14. mája 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžo 157/2015 a jeho rozsudkom z 27. septembra 2017 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

[REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] odmieta.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 1“), [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 2“), [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka 3“), [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 4“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ 5“, spolu aj „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 2 S 30/2014 a jeho rozsudkom zo 14. mája 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžo 157/2015 a jeho rozsudkom z 27. septembra 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že štyrmi žalobami sa sťažovateľ 1 na krajskom súde domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutí Sociálnej poisťovne, ústredia Bratislava (ďalej len „ústredie“) č. 17479-3/2014-BA zo 6. februára 2014, č. 17636-3/2014-BA zo 14. februára 2014, č. 17630-2/2014-BA z 28. januára 2014 a č. 18251-3/2014-BA z 12. marca 2014.

Sťažovateľ 1 ako zamestnávateľ v podaných žalobách namietal porušenie vlastných subjektívnych práv, ako aj subjektívnych práv svojich zamestnancov (sťažovateľov 2 až 5) v správnom konaní predovšetkým z dôvodov nedostatočného zistenia skutkového stavu, porušenia zásady dvojinštančnosti správneho konania, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, nevydania rozhodnutia orgánu verejnej správy v zákonnej lehote, porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a prejudikovania rozhodnutia orgánom verejnej správy, a to s podrobným odôvodnením a s odkazom na konkrétne skutočnosti.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 30/2014 z 3. decembra 2014 bol do konania pribratý sťažovateľ 2. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 31/2014 z 3. decembra 2014

bola do konania pribratá sťažovateľka 3. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 32/2014 z 3. decembra 2014 bol do konania pribratý sťažovateľ 4. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 46/2014 z 3. decembra 2014 bol do konania pribratý sťažovateľ 5. Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 30/2014 zo 14. mája 2015 došlo k spojeniu súdnych konaní vedených pod sp. zn. 2 S 30/2014, sp. zn. 2 S 31/2014, sp. zn. 2 S 32/2014, sp. zn. 2 S 46/2014 do jedného súdneho konania ďalej vedeného pod sp. zn. 2 S 30/2014.

Krajský súd zamietol žalobu sťažovateľa 1 a vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 zrušil žalobou napadnuté rozhodnutia a vrátil vec ústrediu. V odôvodnení rozsudku poukázal krajský súd najmä na to, že podľa jeho právneho názoru sťažovateľ 1 namietal v podaných žalobách porušenie iných než svojich vlastných subjektívnych práv, v dôsledku čoho sú jeho žaloby nedôvodné. Vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 vyslovil krajský súd záver o nedostatočne zistenom skutkovom stave.

3. Rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžo 157/2015 z 27. septembra 2017, doručeným sťažovateľom 22. novembra 2017, bol rozsudok krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľovi 1 potvrdený a vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 zmenený v podobe zastavenia konania.

4. Na účely náležitého preukázania porušenia označených práv sťažovateľa v sťažnosti poukazujú na tieto okolnosti:

„Sťažovatelia prioritne poukazujú na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžo 90/2015 zo dňa 14.12.2016 v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci, v zmysle ktorého pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú sťažovatelia. Vzhľadom na to neprichádza do úvahy iná možnosť, ako zrušenie rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie, nakoľko tieto sú vydané bez opory v zákone a možno ich označiť za tzv. nulitné, resp. ničotné právne akty (paakty).

Práve v tomto vidia sťažovatelia najzávažnejšie pochybenie zo strany Najvyššieho súdu SR a Krajského súdu v Prešove, pretože ak pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa - ústredie jednoducho nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej

legislatívy vo vzťahu k sťažovateľom, mali bezodkladne pristúpiť k zrušeniu rozhodnutia pobočky Sociálnej poisťovne a rozhodnutia Sociálnej poisťovne ústredie v danej veci sťažovateľov.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že Najvyšší súd SR v danej veci nezohľadnil ani rozhodnutie 10 Sžso 40/2015 zo dňa 24.08.2016, v ktorom došlo k vysloveniu záveru o tom, že rozhodnutie súdu musí byť vo vzťahu k sťažovateľom rovnaké, pretože sa týka ich spoločných práv.

Rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžso 87/2015 zo dňa 26.04.2017 došlo v skutkovo a právne takmer identickom prípade (v porovnaní s prejednávanej prípadom) k tomu, že žalobou napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne bolo zrušené a vec bola vrátená žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Za jedno z najzávažnejších pochybení zo strany Najvyššieho súdu SR, vedúce k následnému porušeniu základných práv sťažovateľov na spravodlivý proces, považujú sťažovatelia tiež neprerušenie súdneho (odvolacieho) konania zo strany Najvyššieho súdu SR, hoci tak Najvyšší súd SR uskutočnil v skutkovo obdobných a právne totožných veciach. Najvyšší súd SR totiž v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci uznesením č. k. 1 Sžso 11/2015 zo dňa 28.01.2016 prerušil odvolacie konanie a predložil Súdnemu dvoru EU na rozhodnutie tri prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu základného nariadenia (nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004), nakoľko odpovede na tieto otázky predstavujú právny základ pre vyriešenie vnútroštátneho sporu.

Vzhľadom na všetky skutočnosti... je zrejmé, že týmto spôsobom dochádza k zjavnému porušovaniu práva sťažovateľov na tzv. predvídateľnosť súdnych rozhodnutí, resp. právnej istoty.

Príslušná inštitúcia sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ZUS) vo vzťahu k sťažovateľom II až V určila, že uplatniteľnou legislatívou podľa čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 a v súlade s čl. 13 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 je legislatíva slovenská.

Sociálna poisťovňa, ústredie to akceptovala (vydaním formuláru PD A1) a na sťažovateľov II až V sa hľadelo ako na zamestnancov vykonávajúcich zamestnaneckú činnosť na území Slovenskej republiky.

V neskoršom období Sociálna poisťovňa, ústredie nariadila svojim organizačným zložkám (pobočkám), aby preverili reálny výkon činnosti sťažovateľov II až V na území Slovenskej republiky... K tomu zo strany príslušných pobočiek Sociálnej poisťovne v prvostupňovom administratívnom konaní a zo strany Sociálnej poisťovne, ústredie v odvolacom administratívnom konaní napokon aj došlo, a to v rozpore so zákonom a so skutočnosťou. Za tým účelom je podľa sťažovateľov potrebné vykonať v administratívnom konaní dokazovanie v takom rozsahu, aby bolo možné spoľahlivo ustáliť skutočný stav vecí. Iba na základe takto objektívne zisteného skutočného stavu vecí možno následne prostredníctvom individuálneho právneho aktu rozhodnúť o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach účastníkov administratívneho konania.“

Podľa názoru sťažovateľov „došlo k akceptovaniu a k odobreniu zjavne nedostatočne zisteného skutočného stavu vecí zo strany orgánov verejnej správy... Všeobecné sudy teda v rozpore s právnou úpravou preniesli na sťažovateľov ako účastníkov administratívneho konania dôkaznú povinnosť na preukazovanie okolností, ktoré sú pre správny orgán dôležité pre meritórne a náležité rozhodnutie vo veci samej. Podľa sťažovateľov je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby boli nad rámec súčinnosti povinní v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy, a už vôbec nie v konaní pred súdom v správnom súdnictve, kde sa rozhoduje zásadne na podklade skutočného stavu vecí zisteného v administratívnom konaní.“

Z napádaných rozhodnutí tiež vyplýva: „sťažovateľ I na území Slovenskej republiky nemá registrované sídlo a sťažovatelia II až V na území Slovenskej republiky reálne nevykonávajú žiadnu činnosť.“

K vysloveniu tohto záveru zo strany orgánu verejnej správy však v administratívnom konaní celkom preukazne nedošlo po náležitom zistení skutočného stavu vecí.

V tejto súvislosti je nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na samotnú obsahovú náplň zamestnania sťažovateľov II až V. Sťažovatelia II až V totiž vykonávajú roznos letákov, ktoré si preberajú v externej obchodnej spoločnosti... Roznášanie letákov kontrolujú aj iní zamestnanci sťažovateľa I. Zamestnancom sťažovateľa I sa navyše vedú aj dochádzkové listy, čo podľa sťažovateľov celkom zreteľne preukazuje reálny výkon činnosti sťažovateľov II až V na území Slovenskej republiky... Sťažovateľ I tieto skutočnosti orgánu

verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správy v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania...

Osobitne sťažovatelia uvádzajú, že Krajský súd v Prešove a Najvyšší súd SR pri svojom rozhodovaní nezohľadnili ani to, že Sociálna poisťovňa, ústredie už vopred (pred vykonaním kontroly u sťažovateľa I) vedela o tom, že pristúpi k vydaniu rozhodnutia, ktorým potvrdí rozhodnutie svojej pobočky, nakoľko už v liste zo dňa 25.07.2013 oznámila poľskému orgánu sociálneho zabezpečenia (ZUS) obchodné mená, resp. mená a priezviská zamestnávateľov (medzi nimi sa nachádzal aj sťažovateľ I), u ktorých sa podľa názoru Sociálnej poisťovne, ústredie jedná o tzv. schránkové firmy.

Z toho vyplýva, že Sociálna poisťovňa, ústredie už v roku 2013 prijala záver o tom, že sťažovateľ I je tzv. schránkovou firmou a pristúpila k vydaniu svojho rozhodnutia až v roku 2014, čím výrazne prehĺbila dôsledky porušenia základných práv sťažovateľov.

... je neprípustné, aby Sociálna poisťovňa, ústredie, resp. pobočka Sociálnej poisťovne vydala individuálny právny akt, ktorým rozhodne o právach účastníka administratívneho konania spätne k inému dátumu než je dátum jeho vydania.“

Vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na rozhodnutie v správnom konaní poukazujú sťažovatelia na to, že prvostupňové rozhodnutie nebolo vydané v zákonnej lehote, ktorá objektívne začala plynúť podaním prihlášky, resp. registračného listu zo strany sťažovateľov, a oneskorene rozhodlo aj ústredie. Vzhľadom na tieto skutočnosti, sťažovatelia zastávajú názor, že „...rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie a pobočky Sociálnej poisťovne sú nezákonné už pre samotné nedodržanie zákonnej lehoty...“.

Vo vzťahu k vykonaniu kontroly zo strany orgánu verejnej správy na zistenie skutočností, či sťažovatelia 2 až 5 vykonávajú na slovenskom území činnosť, podľa názoru sťažovateľov táto kompetencia nepatrí do právomoci Sociálnej poisťovne:

„Kontrolu na preverenie reálneho výkonu činnosti môže uskutočniť iba príslušný Inšpektorát práce, ktorý u sťažovateľa nezistil žiadne nedostatky.“

Sťažovatelia napokon poukazujú na porušenie princípu rovnakého zaobchádzania: „Sťažovateľ I totiž zamestnáva viacero zamestnancov - občanov Poľskej republiky,

vo vzťahu ku ktorým pri existencii rovnakých podmienok príslušná pobočka Sociálnej poisťovne nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve...“

5. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 20 ods. 1., čl. 35 ods. 1., čl. 39 ods. 1., čl. 40., čl. 46 ods. 1, čl. 46 ods. 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy SR postupom Krajského súdu v Prešove v konaní pod č. k. 2 S 30/2014 a rozhodnutím Krajského súdu v Prešove č. k. 2 S 30/2014 zo dňa 14.05.2015 a postupom Najvyššieho súdu SR v konaní pod č. k. 9 Sžso 157/2015 a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžso 157/2015 zo dňa 27.09.2017 porušené boli.

Zrušuje sa rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k 9 Sžso 157/2015 zo dňa 27.09.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 2 S 30/2014 zo dňa 14.05.2015 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi 1 sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi 2 sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi 3 sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi 4 sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Sťažovateľovi 5 sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré mu je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi 1 trovy konania vo výške 171,92 Eur (slovom stosedemdesiat eur a deväťdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu...

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi 2 trovy konania vo výške 171,92 Eur (slovom stosedemdesiat eur a deväťdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu...

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi 3 trovy konania vo výške 171,92 Eur (slovom stosedemdesiat eur a deväťdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu...

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi 4 trovy konania vo výške 171,92 Eur (slovom stosedemdesiat eur a deväťdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu...

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi 5 trovy konania vo výške 171,92 Eur (slovom stosedemdesiat eur a deväťdesiatdva centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu JUDr. Dušana Remetu... “

II.

6. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 S 30/2014 zo 14. mája 2015 bola žaloba sťažovateľa 1 zamietnutá a vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 bolo rozhodnutie ústredia zrušené a vrátené na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení namietaného rozhodnutia uviedol: „*Žalobca v 1/ rade tvrdí, že správne orgány v preskúmvaných veciach nedodržali zákonný postup, rozhodnutia sú nezákonné, arbitrárne, avšak v žalobe okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí netvrdí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Je síce pravdou, že pri vydávaní rozhodnutí neboli dodržané procesné lehoty, avšak podľa názoru súdu toto procesné pochybenie nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí, pretože podľa § 250i ods. 3 O. s. p., pri preskúvaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca v 1/ rade nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci.*

Po preskúmaní rozhodnutí správnych orgánov z dôvodov uvedených v žalobe súd dospel k záveru, že vo vzťahu k žalobcovi v 1/ rade subjektívne práva žalobcu porušené neboli, pretože v žalobách namieta porušenie subjektívnych práv žalobcov v 2/ až 5/ rade,

postup žalovanej vo vzťahu k námietkam žalobcu v 1/ rade bol v súlade so zákonom, preto žaloby žalobcu v 1/ rade podľa § 250j ods. 1 O. s. p. ako nedôvodné zamietol...

Z obsahu predložených administratívnych spisov vyplýva, že rozhodnutia žalovanej neboli aj napriek povinnosti zakotvenej v § 212 ods. 3 písm. c) zákona doručené žalobcom v 2/ až 5/ rade do vlastných rúk. Doručené boli [REDAKOVANÉ] otcovi žalobcu v 2/ rade [REDAKOVANÉ] dňa 18.02.2014, [REDAKOVANÉ] manželovi žalobkyne v 3/ rade [REDAKOVANÉ] dňa 3.02.2014, manželke žalobcu v 4/ rade [REDAKOVANÉ] dňa 06.02.2014 a manželke žalobcu v 5/ rade [REDAKOVANÉ] dňa 25.03.2014.

Zároveň z podaní právneho zástupcu žalobcov v 2/ až 5/ rade (návrh na vstup ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcu a to žalobcu v 2/ až 5/ rade zo dňa 04.02.2015) vyplýva, že žalobcovia v 2/ až 5/ rade sa domáhajú preskúmania zákonnosti rozhodnutí žalovanej z dôvodu porušenia ich subjektívnych práv. Ak teda rozhodnutia žalovanej zasielané do vlastných rúk boli prevzaté inými osobami ako adresátmi, teda žalobcami v 2/ až 5/ rade a žalobcovia sa aktívne domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov podľa druhej hlavy piatej časti O. s. p., považoval súd za neúčelne a nehospodárne, aby ukladal žalovanej povinnosť opätovne tieto rozhodnutia doručovať žalobcom v 2/ až 5/ rade a žaloby žalobcov v 2/ až 5/ rade považoval za včas podané.

... pre žalovanú povinnosť úplne a presne zistiť skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady na rozhodnutie. Doteraz vykonané dokazovanie je však nedostatočné na prijatie objektívneho záveru, že žalobcovia v 2/ až 5/ rade na území Slovenskej republiky reálne činnosť zamestnancov nevykonávali. Takýto záver je predčasný a zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci.“

7. Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 157/2015 z 27. septembra 2017 vyplýva, že najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu, odvolania sťažovateľov 2 až 5 odmietol a v časti týkajúcej sa zrušenia rozhodnutí ústredia a vrátenia vecí na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 ho zmenil tak, že konanie zastavil.

Podľa názoru najvyššieho súdu: „Odvolací súd sa stotožnil s názorom krajského súdu, že z obsahu žaloby je jednoznačné, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie

svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv netvrdil. Odvolací súd považoval za správne tvrdenie krajského súdu, že nedodržanie procesných lehôt nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí. Odvolací súd sa preto stotožnil so záverom krajského súdu o tom, že žalobca nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O. s. p. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobcov v 2. až v 5. rade - zamestnancov), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade.“

Vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 najvyšší súd uviedol:

„Žalobcovia v 2. až v 5. rade, aj keď ich krajský súd označil ako žalobcov, žaloby nepodali; do konania bol len pribratí uznesením krajského súdu, a preto je potrebné na nich ako na účastníkov pribratých do konania nahliadať. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu pribratia ďalších účastníkov do konania, ustanovenie § 92 ods. 1 O. s. p. nie je na správne súdnictvo aplikovateľné. Vplyv na postavenie takého účastníka v konaní nemá ani nesprávny postup krajského súdu, ktorý v uznesení o pribratí účastníkov nesprávne odkázal na § 92 ods. 1 O. s. p.

Žalobcovia v 2. až v 5. rade boli do konania pribratí z dôvodu, že by ako zamestnanci a ako účastníci správnych konaní mohli byť dotknutí prípadným zrušením napadnutých rozhodnutí žalovanej. Keďže odvolatelia - žalobcovia v 2. až v 5. rade môžu mať v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku iba postavenie pribratých účastníkov konania, nie sú osobami oprávnenými na podanie odvolania. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 218 ods. 1 písm. b) v spojení s § 246c ods. 1 O. s. p. odvolania podané proti rozsudku krajského súdu účastníkmi označenými ako žalobcovia v 2., v 3., v 4. a 5. rade - pribratými účastníkmi konania odmietol.“

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

10. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu krajského súdu v konaní sp. zn. 2 S 30/2014 a jeho rozsudku zo 14. mája 2015, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľov podľa ústavy a dohovoru mal najvyšší súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň

v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovatelia právo podať odvolanie proti rozsudku krajského súdu aj využili.

11. Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 9 Sžo 157/2015 a jeho rozsudku z 27. septembra 2017. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 18/2018, II. ÚS 742/2017, II. ÚS 706/2017, I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. II. ÚS 18/2018, II. ÚS 742/2017, II. ÚS 706/2017, III. ÚS 53/2018, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

13. Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby vo vzťahu k sťažovateľovi 1 (nedostatok hmotnoprávnej legitimácie, keďže nenamietal porušenie svojich vlastných subjektívnych práv s výnimkou síce dôvodnej, avšak irelevantnej námietky nedodržania 60-dňovej procesnej lehoty na vydanie rozhodnutia a nedôvodnej námietky porušenia princípu dvojínštančnosti konania) a zastavil konanie vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 (podľa záverov najvyššieho súdu títo žiadnu žalobu ani nepodali, keďže sa stali iba tzv. pribratými účastníkmi konania uzneseniami krajského súdu).

Možno uviesť, že v konečnom dôsledku právoplatnými rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu bolo meritórne rozhodnuté iba o žalobe sťažovateľa 1, kým konanie vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 5 bolo z procesných dôvodov spočívajúcich v neodstrániteľnom nedostatku podmienky konania (absencii žalobného návrhu) zastavené. Za uvedeného stavu by sa javilo ako logické, aby sťažovatelia v sťažnosti podanej ústavnému súdu namietali nesprávnosť záverov najvyššieho súdu a pokúšali sa vyvrátiť či aspoň spochybnit' ich správnosť. V skutočnosti sa sťažovatelia závermi, o ktoré sa najvyšší súd opiera, v sťažnosti prakticky vôbec nezaoberajú. Ani sa len nepokúšajú namietat' záver o tom, že sťažovateľ 1 porušenie vlastných subjektívnych práv nenamietal, resp. že oprávnená námietka porušenia práva na rozhodnutie orgánu verejnej správy v 60-dňovej lehote nemohla mať vplyv na správnosť rozhodnutia. Rovnako ostatní sťažovatelia nepolemizujú s právnym názorom o neodstrániteľnom nedostatku podmienky konania v ich prípade, ktorý spočíva podľa názoru najvyššieho súdu v absencii žalobného návrhu (m. m. II. ÚS 18/2018).

14. V danej situácii preto ústavný súd nemá k dispozícii žiaden argumentačný podklad zo strany sťažovateľov, na základe ktorého by mal závery najvyššieho súdu preskúmať. Nie je totiž úlohou ústavného súdu, aby nedostatočnú procesnú aktivitu sťažovateľov vyvažoval vlastným „domýšľaním“ argumentov, ktoré by mohli spochybnit'

správnosť záverov najvyššieho súdu (m. m. II. ÚS 18/2018, II. ÚS 742/2017, II. ÚS 706/2017).

15. Rozhodujúcim argumentom sťažovateľov uplatneným v sťažnosti je poukaz na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných prípadoch. V týchto rozhodnutiach zaujal najvyšší súd stanovisko, podľa ktorého príslušná pobočka Sociálnej poisťovne, ale ani ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú aj sťažovatelia. Podľa názoru sťažovateľov preto ani neprichádzala do úvahy iná možnosť, ako zrušenie rozhodnutia ústredia, keďže bolo vydané bez opory v zákone. Toto rozhodnutie preto treba označiť za nulitný, resp. ničotný právny akt (paakt). Práve v tomto vidia sťažovatelia najzávažnejšie pochybenie zo strany všeobecných súdov, ktoré vzhľadom na nedostatok právomoci orgánov verejnej správy rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy mali bezodkladne pristúpiť k zrušeniu rozhodnutia ústredia, ako aj prvostupňového rozhodnutia. V tejto súvislosti sťažovatelia poukazujú aj na § 134 ods. 2 písm. b) Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak rozhodnutie alebo opatrenie vydal orgán, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno túto argumentáciu sťažovateľov akceptovať.

Vychádzajúc zo záveru najvyššieho súdu o absencii žalobného návrhu v prípade sťažovateľa 2 až 5, je zrejmé, že neexistoval žiaden procesnoprávny podklad, na základe ktorého by mohli všeobecné súdy o požiadavkách uplatnených týmito sťažovateľmi konať a rozhodnúť. Nebolo teda možné na základe neexistujúcej žaloby právoplatné rozhodnutie ústredia zrušiť, nech už by to bolo z akéhokolvek dôvodu. Tak isto to neprichádzalo do úvahy ani v prípade sťažovateľa 1, ktorý síce žalobu podal, avšak v nej nenamietal porušenie vlastných subjektívnych práv. Vychádzajúc z namietaného porušenia práv ostatných sťažovateľov, všeobecné súdy totiž nemohli na základe žaloby sťažovateľa 1 správnosť právoplatného rozhodnutia ústredia preskúmať. Namietané porušenie subjektívneho práva na rozhodnutie v 60-dňovej lehote spravidla nezakladá možnosť správneho súdu napadnuté rozhodnutie zrušiť. V súvislosti s takýmto konaním sa preto správny súd otázkou právomoci orgánu verejnej správy konať vo veci spravidla ani nezaobrá.

Iba celkom okrajovo ústavný súd poukazuje na nesprávne označenie sťažovateľov na § 134 ods. 2 písm. b) Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o rozhodnutie orgánu, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený. Vzhľadom na § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, podľa ktorého odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. V tomto prípade aplikácia ustanovenia, na ktoré sa sťažovatelia odvolávajú, vôbec neprichádzala do úvahy, pretože v danej veci bolo odvolanie podané ešte 23. júna 2015, teda pred nadobudnutím účinnosti Správneho súdneho poriadku (pred 1. júlom 2016). Vzhľadom na túto okolnosť by v skutočnosti prichádzalo do úvahy použitie § 250j ods. 3 predposlednej a poslednej vety Občianskeho súdneho poriadku.

16. V kontexte prijatých záverov najvyššieho súdu (nedostatok vecnej aktívnej legitímácie sťažovateľa 1, procesné postavenie sťažovateľov 2 až 5 ako tzv. pribratých účastníkov) ústavný súd môže iba konštatovať, že pre úplnú absenciu protiargumentácie zo strany sťažovateľov nie je možné správnosť záverov najvyššieho súdu meritórne preskúmať.

Hoci sa najvyšší súd uplatnenými argumentmi sťažovateľov vzhľadom na prijatý právny názor nezaoberal (s výnimkou namietaného nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty a porušenia princípu dvojinstančnosti konania), čo vylučuje zároveň potrebu, aby sa nimi zaoberal ústavný súd, napriek tomu treba poznamenať v súvislosti s námietkou, podľa ktorej najvyšší súd mal vyčkať na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o predbežnej otázke položenej v iných konaniach v obdobných veciach, že táto námietka sa (bez ohľadu na uvedené okolnosti, ako aj na to, že najvyšší súd žiadnu otázku európskeho práva neriešil) javí už na prvý pohľad aj ako neprípustná (m. m. II. ÚS 18/2018).

17. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Hoci sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu odvolanie, uvedenú požiadavku v ňom, ale ani v podaných žalobách neuplatnili. Z materiálneho hľadiska je preto potrebné konštatovať, že nevyužili možnosť túto námietku v konaní pred všeobecnými súdmi uplatniť, čo by zakladalo neprípustnosť tejto časti sťažnosti, keby bolo potrebné sa ňou osobitne zaoberať. Podstatné je aj to, že sťažovatelia ani len netvrdili (tým menej preukazovali), že túto námietku neuplatnili pred všeobecnými súdmi z dôvodov hodných osobitného zreteľa (m .m. II. ÚS 18/2018, II. ÚS 742/2017, II. ÚS 706/2017).

18. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2018